

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלתהאור

היכל
שמיני

שער
ראשון

מאמר
אני לדודי – תרצ"ב

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ר

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושלוש לבריאה

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע וג"ן שנה לנשיאותו

לזכות

התמים שניאור זלמן שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

טו"ב אלול, ה'תשס"ג

ולזכות אחיו ואחיותיו

יעקב, חנה, לוי יצחק, חי' מושקא,

דאבא רייזא, פערלא ושטערנא שרה

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' אהרן לייב וזוג' מרת אסתר הדסה שיחיו ראסקין

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' שלום דובער וזוג' מרת אסתר מעניע שיחיו ראסקין

הרה"ח הרה"ת ר' מרדכי אליהו וזוג' מרת גנעשע שיחיו שניאור

מרת לובא אלטע טובע תחי' ליפסקער

ובר לבב, והגילוי דעולם התחי' הוא בבחי' סוכ"ע הנה עם היות שגילוי זה הוא ג"כ ע"י עבודה אך הגילוי הוא שלא בהדרגה וע"כ ע"י קיום תומ"צ באמונה פשוטה זוכים להגילוי דלעתיד בעולם התחי', והגילוי דלעתיד הוא לנשמות בגופים דוקא בבחי' סוכ"ע יכול להיות הגילוי גם בגוף⁶⁹. וזהו יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דהנה מצו' הם בחי' רצה"ע דהיינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע וע"כ הם יפה מהגילוי דג"ע שהוא שכר המצות אבל כ"ז הוא רק הגילוי בבחי' ממכ"ע, אמנם ע"י המצות נמשך בחי' סוכ"ע שהוא למעלה מהגילוי דממכ"ע, ומקדים תשובה למע"ט דהכוונה הוא שעשיית וקיום המע"ט בא ע"י הקדמת העבודה דתשובה⁷⁰, דהנה בענין התשובה אין פירושה כמו שחושבים העולם שהיא רק החרטה על העבירות ח"ו⁷¹, כ"א ענין התשובה היא עבודה פנימית בהשבת הנשמה למקור חוצבה בהעילוי שנעשה בה ע"י ירידתה למטה להתלבש בגוף, דאז הנה קיום המע"ט הוא לשמה, ולכן הוא יפה גם מכל חיי העוה"ב בעולם התחי' להיות דהעבודה דעכשיו בלימוד התורה וקיום המצות הוא הגורם כל הגילויים דלע"ל, וזהו דודי לי ואני לו העת רצון דמ"ת בדרך גילוי מלמעלה, אבל אני לדודי ודודי לי שהוא ר"ת אלול הוא העת רצון שנעש' ע"י התשובה לפי שבחדש אלול נפתחים שערי רחמים⁷², והיינו דע"י ההתעוררות בחדש אלול והתשובה בימי הסליחות שהם הכנה טובה להתשובה וקבעומ"ש בר"ה בקביעות עתים לתו' שהיא הכלי לברכה העליונה זוכים לגילוי אור העליון בברכת שנה טובה בגו"ר.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר ח"י אלול, יום הולדת את שני המאורות הגדולים, הבעש"ט (בשנת נח"ת) ואדמו"ר הזקן (בשנת קה"ת), הננו מוציאים לאור — בפעם הראשונה מכי"ק — את המאמר ד"ה אני לדודי אשר לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מיום ד', ו' אלול ה'תרצ"ב.

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מראה מקומות וציונים — נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרש"ב) שי' ראסקין.

לחביבותא דמילתא — בא בסוף הקונטרס צילום גוכתי"ק מעמוד אחד דהמאמר.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ג אלול, ה'תשס"ג
ברוקלין, נ"י.

(69) ראה סהמ"צ להצ"צ טו, ב.

(70) ראה לקו"ת שמע"צ פה, א. ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 653 ואילך. וראה לקו"ת מטות פב, א. שה"ש יז, ג. ספר המאמרים תרל"ג ח"א ע' קכב. ד"ה ביום השמיני שלח תשמ"א (ספר המאמרים מלוקט ח"ב ע' קלד ואילך. בהוצאת תשס"ג — ח"א ע' קכח ואילך). לקוטי שיחות ח"ד ס"ע 1052 ואילך.

(71) ראה לקו"ת בלק עד, א. ספר המאמרים תרח"ץ ע' יג. וש"נ.

(72) ראה מטה אפרים ר"ס תקפא.

באצ"י הוא למעלה הרבה יותר שמאיר שם גילוי אוא"ס, ולמעלה מהאצ"י הגילוי עוד יותר ועולמות הא"ס הן בבחי' העדר המציאות יותר, כי התעבות⁶⁵ העולמות והכלים הן מן האור דמהתעבות האור נעשו הכלים⁶⁶, ולפי אופן המדידה בהאור נתהוו הכלים והעולמות שיקבלו את האור, דבחי' העליונה של הקו דשם האור מאיר בגילוי יותר נתהוו עולמות רוחנים יותר שיוכלו לקבל את האור הזה, וכל מה שיוורד ונמשך מתמעט האור ומתהווים עולמות שהן בבחי' מציאות יותר, וכמו בהתלבשות הנפש בגוף הרי כחות הנפש הן בבחי' התלבשות פנימי בהאברי' דאור השכל מאיר בגילוי ממש כמו שבראש והמדות מאירים בלב וכה"ג בכל הכחות, וע"כ האברים הם לפי אופן הכחות, דחומר הראש הוא בדקות יותר מכמו חומר בשר הלב, ובשר הלב בדקות יותר מכמו הרגל, רק שבנפש וגוף הרי אין התהוותו של הגוף מן הנפש, ולמעלה הרי התהוות הכלים הוא מן האור דלפי אופן האור נתהוו הכלים, וא"כ בעליית הכלים לקבל אור עליון יותר בהכרח שיהי' ויכוך הכלים שיהי' ביכולתם לקבל את האור עליון מאחר שהוא בחי' או"פ, וכמו עד"מ באדם למטה הרי ההגדלה והעילוי שלו בשכל דימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה⁶⁷ ה"ז דוקא עייז שנעשה כלי לגילוי אור שכל יותר, וכל כמה שחומר המוח בדקות יותר ה"ה מקבל אור שכל יותר, הנה כמו"כ הוא למעלה בהגדלת הכלים דהיינו בחי' הזיכוך שלהם שעייז דוקא נעשים כלים לקבל גילוי אור עליון יותר, אמנם בחי' סוכ"ע הוא לא להאיר את העולמות כ"א לגלות עצמותו וה"ה למעלה מהעולמות שלא נמדד לפ"ע העולמות, וגם האור הזה נמשך בעולמו אבל הוא בבחי' מקיף בלבד על העולמות ואין בו התחלקות מדרי' מאחר שאינו בבחי' התלבשות פנימי בעולמות וכלים רק מקיף כולם בשוה. והנה מה שהאור הזה מקיף את העולמות ה"ז בהעלם, ובכדי שיהי' גילוי האור ה"ז ג"כ ע"י עבודה וזיכוך, רק שהגילוי הוא שלא בהדרגה דכד אתכפיא ס"ט אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁶⁸ דהיינו שהגילוי הוא שלא בערך בחי' הכלי, ועם היות שמאיר בפנימיות אינו בבחי' התלבשות ותפיסה ממש בהפנימי כי הוא בעצם למעלה מבחי' התלבשות. וזהו ההפרש בין הגילוי דג"ע והגילוי דעולם התחי', דבג"ע הגילוי הוא בבחי' ממכ"ע וע"כ כללות הגילוי הוא רק לנשמות ולא לגופים כי הגופים אינם יכולי' לקבל גילוי אור זה רק הנשמות יכולי' לקבל, והעלי' לג"ע הוא לפי אופן מעמדו ומצבו בבירור וזיכוך מדותיו בנקי כפים

65) כ"ה בכי"ק ובספר המאמרים עטר"ת שבהערה 1. בספר המאמרים היש"ת שם: התהוות.

66) עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א. שער ו (שער העקודים) פ"ג ואילך. שער היחוד פכ"ח ואילך.

67) לשון הכתוב — איוב לב, ז.

68) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מציין לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציין גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת סה, ג.

בס"ד ד' ו' אלול תרצ"ב וילנא

ביהכ"נ קירחנער

אני' לדודי ודודי לי הרועה בשושנים², וקודם לזה נא³ דודי לי ואני לו, וצ"ל⁴ מה שלפעמים נא' דודי לי קודם ואח"כ ואני לו, ולפעמים נא' אני לדודי קודם ואח"כ דודי לי, ובשניהם נא' הרועה בשושנים, ואי' בזח"ב ד"כ ע"ב הרועה בשושנים באותם ששונים בתורה, והיינו דהן בדודי לי ואני לו, והן באני לדודי ודודי לי הכלי לזה הוא הרועה בשושנים בתורה, ובזח"א⁵ אי' מה שושנה אית לה תליסר עלין אוף הכי כנס"י אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא, דהיוצא מזה הוא דשושנה הם כנס"י ע"ש ששונים בתורה וכשם דבשושנה יש י"ג עלין כמו"כ בכנס"י יש בהם י"ג מכילן דרחמי וצ"ל שייכות הענינים זה לזה, והנה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת ד' יודין⁶ שעולה מספרם מ"ם שהם המם יום שהי' משה בהר לקבל לוחות שניות דכת' (דברי' י' י') ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים וגו' (של לוחות הראשונות מה הם ברצון אף אלו ברצון, רש"י), והיינו דהגם דשניהם היו ברצון, ומ"מ הרי יש הפרש בין הרצון שבלוחות ראשונות להרצון שבלוחות אחרונות, ולכן הנה בכל שנה ושנה מר"ח אלול עד אחר יוכ"פ הם ימי רצון.

ולהבין זה ילהק"ת כללות ענין ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה גדולה ועצומה במאד, דהנשמה קודם ירידתה למטה הרי מעמד' הוא בעולם

1) להתחלת המאמר — ראה רד"ה אני לדודי עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ס"ע תרנ ואילך). וראה גם רד"ה הנ"ל תרצ"ג.

חלק מהמאמר (קטע המתחיל "ולהבין זה ילהק"ת") מיוסד על ד"ה ויולך ה' עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ע' שע ואילך), שהוא מיוסד על ד"ה אשירה לה' בתורת חיים בשלח רל, ב ואילך. שמיוסד על ד"ה הנ"ל בתורה אור בשלח סב, ג ואילך. עוד מאמרים שמיוסדים על ד"ה ויולך ה' הנ"ל עטר"ת: ד"ה הנ"ל תרפ"א. תרפ"ד ע' ג ואילך. ספר המאמרים תרפ"ט ע' 36 ואילך. שם ע' 248-247. תרצ"ז ע' 190 ואילך. תש"ט ע' 5 (הא') ואילך. ד"ה ויתן לך שנה זו.

קטע המתחיל "ובזה יובן המאמר יפה שעה אחת" ואילך — מיוסד על ד"ה כי ישאלך בנך עטר"ת (ספר המאמרים עטר"ת ע' שנא ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל היש"ת (ספר המאמרים היש"ת ע' 44 ואילך) שמיוסד על ד"ה הנ"ל עטר"ת.

2) שיר השירים ו, ג.

3) שם ב, טז.

4) ראה אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תקמג. ספר המאמרים תרכ"ז ע' רכב. וראה לקוטי שיחות

חכ"ט ע' 163. וש"נ.

5) א, א.

6) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ר"ה עור (יש). ב"ח או"ח סתקפ"א (ר"ה והעבירו).

העליון הרוחני דלא זו בלבד שאין לה שום מונע ומעכב בעבודה אלא עוד זאת כי גם טוהר המקום מסייע בעבודה האמיתית דאהוי"ר, ובירית הנשמה למטה להתלבש בגוף הרי צריכים כמה יגיעות בכדי לבוא לאהוי"ר, ואח"כ כשבאים לידי איזה אהוי"ר הרי אינו בדוגמא כלל לאותה האהוי"ר שהיתה לה להנשמה בהיותה למעלה טרם ירידתה למטה אך הנה ידוע דירידה זו היא צורך עלי' דע"י ירידת הנשמה למטה אח"כ נתעלית הגבה למעלה בעילוי אחר עילוי ביתר שאת מכמו שהיתה מעמדה ומצבה של הנשמה תחלה קודם ירידתה, וכידוע דדוקא ע"י ירידתה של הנשמה למטה, נעשית בבחי' מהלך וכמ"ש⁷ ונתתי לך מהלכים בין העומדי' האלה דהנשמות כמו שהם למעלה נקראי' בשם עומדים כדוגמת המלאכי' שנקראים בשם עומדים כמ"ש⁸ שרפים עומדי' ממעל לו, וכתבי'⁹ ויעמידם לעד לעולם דהמלאכים נק' עומדים, וטעם הדבר לפי שעומדים תמיד במדריגה אחת, וכמו מיכאל וגבריאל הנה מיכאל עבודתו באהבה וגבריאל עבודתו ביראה¹⁰ הרי כל א' מהם תמיד עבודתו כפי אופן מדריגתו, דמשי"ב עד עתה מיכאל עבודתו באהב' וגבריאל עבודתו ביראה, דמהם לא יגרעו ועליהם לא יוסיפו, ועם היות דמחנה מיכאל הם קפ"ו אלף מחנות¹¹, ומחנה גבריאל ג"כ מספר עצום מאד, הנה כל זה הוא הם פרטי מדריגות באהבתו של מיכאל וביראתו של גבריאל, אבל בגוף ועצם מעלת מדריגת עבודתם הנה כל א' מהם הרי עבודתו הוא רק כפי אופן מדרגתו, אשר כמו"כ הוא גם בנשמות שבעוד היותן למעלה טרם ירידתן למטה להתלבש בגוף ה"ה ג"כ נקראי' בשם עומדי' וכמו שאל' אומר על נשמתו¹² חי ד' אלקי ישראל אשר עמדתו לפני¹³, שאומר ל' עמידה וכן אי' בזהר¹⁴ כל נשמתא ונשמתא הוה קיימא בדיוקנהא קמי מלכא קדישא, דמלכא קדישא הוא בחי' ז"א דאצי"י¹⁵ שהוא מקום מעמד ומצב כללות הנשמות, והיינו דהן נשמות דמ"ה והן נשמות דב"ן¹⁶ בהיותם למעלה הם בבחי' עומדים ובירידתן למטה נעשים בבחי'

(7) זכרי' ג, ז.

(8) ישעי' ו, ב.

(9) תהלים קמח, י.

(10) בהערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים תש"ג ע' 84 מציין ע"ז: ראה לקו"ת במדבר ד"ה וספרתם וביאורו.

(11) בהערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים שם (ועד"ז בספר המאמרים תרפ"ד ותש"ט שבהערה 1) מציין: זח"ג קנד, א. קנה, א. ולא חש להעתיק גם מספר המאות אשר שם.

(12) מלכים"א יז, א. וראה הערה הבאה.

(13) בהערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים תרפ"ד ותש"ט שבהערה 1 מציין: ראה זח"ג סח, ב. ועייגי"כ זח"א רלג, ב. וראה בארוכה לקוטי שיחות חכ"ה ע' 147 הערה 53.

(14) בהערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים תרצ"ו ע' 26: לע"ע לא מצאתיו בל' זה. וראה זח"ק קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכו, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב.

(15) ראה ספר המאמרים תרפ"ט ע' 81. וש"נ.

(16) ראה המשך תרס"ו ע' קנו ואילך. ספר המאמרים תר"ן ע' שנד ואילך. תרצ"ן ע' רנב ואילך. תש"ח ע' 210 ואילך.

בגיהנום והדומה, אמנם אותיות של דברים בטלים שאין בהם צורך הנה האותיות האלו נדבקים בהנשמה, וצריכים לנער אותם כדוגמת האבק הנקבץ בהבגד, וזהו המשפט דכף הקלע דע"י הקליעה מנערים הנשמה מן האותיו' של דברים בטלים⁵⁹, והעצה להפטר מעונש זה הוא למעט בדב"ט עד קצה האחרון, ולהרבות בדיבורי אותיות התורה במזמורי תהלים ושמיעת קריאת התורה בזהירו' גדולה, ואחרי העונש של גיהנום ר"ל הנה מ"מ יבוא אח"כ לג"ע, ובהדין דלע"ל הוא ואלה לחרפות לדראון עולם, אך זהו על ענינים חמורים ביותר, אבל מקיימי תומ"צ בכלל יזכו להגילוי דתחח"מ, משא"כ בג"ע הנה גם מקיימי מצות אינם שוים, וכללות הגילוי דעולם התחי' הוא לנשמות בגופים.

אך הענין הוא דהנה ידוע⁴⁴ דכללות ההפרש בין הגילוי דג"ע שיש בו חלוקי מדריגות דהגילוי דגעה"ע הוא דוקא בעבודה עליונה יותר, ואינו מספיק ע"ז קיום התומ"צ בלבד, וכידוע⁶⁰ דממעשה המצות נעשה לבושים אל הנשמה בגעה"ת ומכוונת המצות נעשים לבושים אל הנשמה בגעה"ע, והיינו דבשביל לזכות לגעה"ע צ"ל עבודה עליונה יותר, והגילוי דלע"ל מספיק הקיום דתומ"צ ויהי' הגילוי מלמעלה לכולם בשוה, הנה שרש ההפרש ביניהם הוא בין ממכ"ע וסוכ"ע, דבג"ע הוא הגילוי דממכ"ע, ולע"ל יהי' הגילוי דסוכ"ע, דממכ"ע וסוכ"ע הן ב' מיני המשכות מן העצמות ב"ה והוא להאיר את העולמות ולגלות עצמותו, דממכ"ע הוא האור והגילוי הנמשך מן העצמות להאיר את העולמות, והיינו שהאור והגילוי הזה נמדד לפ"ע העולמות ולפי אופן הכלים שבכל עולם ועולם, דהכוונה העליונה באור וגילוי זה הוא שיהי' בבחי' התלבשות ובבחי' גילוי פנימי בעולמות וכלים, וממילא הרי צ"ל הכלים לפ"ע האור שיהי' בבחי' כלי אל האור, וזהו ההתחלקות שיש בכלים דע"ס וכן בעולמות, דגם עולם האצי' הוא עולם, ומ"מ אינו כלל כמו עולמות ביי"ע⁶¹, דעולם האצי' עצמו היינו ההיכלות דאצי' הרי מבואר באגה"ק בד"ה איהו וחייהו חד⁶² שהוא בחי' נברא, ועם היות שהוא ודאי גבוה במעלה ומדרי' מעולם הבריאה, מ"מ הנה ההיכלות דאצי' ה"ה ג"כ בחי' נברא, אבל הע"ס דאצי' הרי כללות הע"ס ה"ה למעלה באין ערוך לגבי ע"ס דברי', ועולם האצי' בכלל כולל גם הע"ס וכמ"ש בע"ח שמ"א⁶³ שבכל עולם יש בחי' נשמות וגופים⁶⁴ ולבושים והיכלות, והגילוי

(59) תניא פ"ח (יג, א).

(60) תו"א שמות נג, ג. וראה גם ד"ה באתי לגני שנה זו פ"ב.

(61) ראה תניא פמ"ט (סט, א). ספר המאמרים תרל"ג ח"ב ע' תקו. ה'ש"ית ע' 112. ובכ"מ.

(62) סימן כ (קל, א). וראה גם אוה"ת וישב ח"ו תרצה, א. בשלח ע' תג.

(63) בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס הוא בעץ חיים שער מא פ"ד. ובדפוסים שלפניו הוא בשער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב.

(64) ומבאר [בעץ חיים שם] שם (שער דרושי אבי"ע רפ"ב) דגוף היינו ע"ס (הערת כ"ק אדמו"ר בספר המאמרים ה'ש"ית שבהערה 1).

להיות העלי' בג"ע, ויש על זה דין ומשפט דלא כל אנפי שוין, דאינו דומה מעלת מדריגתם של הבעלי עסקי' למעלת מדריגת היושבי אהל, ואינו דומה עבודת אנשים הפשוטים לעבודתם של בני תורה ובעלי ידיעה, דיש מעלה גדולה בבעלי עסקים שכאשר עוסקים במו"מ באמונה ונזהרים מאונאה וגניבת דעת הרי גדלה מעלתן במאד, ועוד זאת מה שהם רואים השגחה פרטית במוחש⁵³, וישנו מעלה גדולה ביושבי אהל שיכולים לשעבוד⁵⁴ לבם ומוחם ללימוד התורה והתעסקות בעבודה שבלב ובקיום המצות דאהבתו ויראתו ית' כהלכתן שהוא ע"י ההתבוננות בגדולת הכורא ית', וכן אינו דומה עבודתן של האנשים פשוטים לעבודתן של בעלי תורה ויש מעלה באנשים הפשוטים בהתמימות שלהם בתפלה ובאמירת מזמורי תהלי' וקיום המצות בתוקף דאמונה פשוטה, ויש מעלה בבני תורה ובעלי ידיעה בזה שיכולי' לשעבד מוחם ולבם בתורה ועבודה, ובזה הוא הדין ומשפט אם ראוי הוא להגילוי דג"ע, ויש נשמות דכל ענין עילויים הוא רק לג"ע התחתון, ואינם זוכים לעלות לג"ע העליון וקודם העלי' לג"ע צ"ל תחלה טבילה בנה"ד⁵⁵, וכן הביטול שישנו בין כל עלי' ועלי' שהוא הדין ומשפט⁵⁶, וכללות הגילוי דג"ע הוא רק לנשמות ולא לגופים, ובתחה"מ אמרו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שהוא עולם התחי', והיינו דכל ישראל יבאו להגילוי דעולם התחי', והגם דגם בזה יהי' דין ומשפט וכמ"ש (דניאל י"ב ב') ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם, והדין ומשפט דלעתיד הוא דין קשה יותר, כי הדין ומשפט שקודם ג"ע, היינו בתחלת ביאת הנשמה מעלמא דין הוא רק מה שצריך מירוק ותיקון וכמו כף הקלע⁵⁷, והוא שמקלעין הנשמה כדוגמת דבר שמנקים את הבגד⁵⁸, דבגד המלוכלך ומלא כתמים וצריכים לנקותו ע"י מים חמים או פושרין או צוננים, הנה קודם לזה מנערים אותו ומכים אותו במקלות לנער את העפר ואבק שנקבץ בו, ואח"כ מכבסי' אותו באותם המים הראוין להעברת הכתמים, וכן הוא במשפט הנשמות הבאים מעלמא דין ויש בהם כתמים שצריכים לנקותם בגיהנום וכה"ג הנה תחלה צריכי' לנקות את הנשמה מן האבק ועפר של האותיות מדיבורים של דברים בטלים, כי דיבורי שקר רכילות ולה"ר והדומה הם עבירות שהם כתמים גמורים שעליהם בא העונש ר"ל

מהלכים, וזהו דכתיב¹⁷ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, כסף וזהב הם אהוי"ר אלפי לי' אולפנא ורגילות¹⁸ מה שהנשמה בהיותה למעלה אלופה ורגילה באהוי"ר הנה טוב יותר התורה פה שלומדים למטה ועוסקי' במצות מעשיות בחיות ובעבודה שבלב זו תפלה¹⁹ דבהם ועל ידם דוקא נעשית הנשמה בבחי' מהלך.

אמנם זה גופא צ"ל מפני מה הנשמות והמלאכים כמו שהם למעלה נקראים בשם עומדים, דהרי אין ישיבה למעלה²⁰ כ"א עמידה, וענין עמידתן הוא שעומדים באהוי"ר, דאהוי"ר הוא רצוא ושוב וכמ"ש²¹ והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק, ופרש"י כלהב היוצא מבין החרסים²² דהרצוא ענינו ידוע שהוא תוקף הכוסף תשוקה וצמאון להכלל באוא"ס ב"ה, ודוגמא לדבר מהניצוץ שעולה להכלל בהאבוקה, דמרוצתו להכלל הוא מעצמו ומהותו והיינו שנרגש בו שזהו מהותו ועצמותו, אין אים דער הערט זעך אז דיא אבוקה איז עצמותו ומהותו, און די מרוצה איז כמו בדרך ממילא, ולכן הנה עיקר ענין רוי"ש הוא בסוכ"ע שהרצוא הוא היציאה מגדר הכלים ומגדר ההגבלה לגמרי, וכענין בדרך ממילא אשר כן הוא בעבודת הצדיקים שהוא כוסף התשוקה בכליון הנפש ממש וכמ"ש²³ נכספה וגם כלתה נפשי וכתיב²⁴ כלה שארי ולבבי, אשר כן הוא עבודת המלאכים בעת אמירת השירה שהם בתוקף הרצוא להכלל באוא"ס ב"ה, ואחר הרצוא הם בשוב שהוא ביטול גדול יותר מפני גילוי אור עליון המאיר עליהם מלמעלה וע"ד שהי' במ"ת דכתיב²⁵ וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק דבמ"ת הי' גילוי עצמות אוא"ס ב"ה דכתיב²⁶ וירד הוי' על ה"ס ותרגם ואתגלי שהי' התגלות העצמות ב"ה וירא העם שהי' בבחי' ראי' בכאו"א, וע"י ראי' זה הוא וינועו ויעמדו מרחוק שהו"ע השוב שבא אחר הגילוי של הרצוא, אשר כן הוא גם בעבודת המלאכי' וחיות הקדש דכתיב²⁷ בעמדם תרפינה כנפיהם, וכמו עד"מ עוף הפורח שהפריחה הוא ע"י נענוע הכנפים, וכאשר נעשה רפיון בכנפי'

(17) תהלים קיט, עב.

(18) תורת חיים וישב קצט, ב.

(19) תענית ב, א.

(20) ב"ר פס"ה, כא.

(21) יחזקאל א, יד.

(22) בפרש"י יחזקאל שם: כגון אש היוצא מבין החרסין. וראה חגיגה יג, ב: כאור היוצא מבין החרסים. ובפרש"י שם: דרך מזקי זהב לנקוב כלי חרס נקבים נקבים, וכופין אותו על גבי גחלים שהזהב נתון בהן בתוך כתישת החרסים של לבנים על גבי חרס, ולהב יוצא למעלה דרך נקבי הכלי, והוא עשוי גוונים גוונים ותמיד יוצא ונכנס.

(23) תהלים פד, ג.

(24) שם עג, כו.

(25) יתרו כ, טו.

(26) שם יט, כ.

(27) יחזקאל א, כד"כה (ושם: כנפיהן).

(53) ראה גם מכתב רבינו באגרות קודש שלו ח"ד ע' שלח (הועתק ב"היום יום" ז

תשרי).

(54) כ"ה בכי"ק. ואוצ"ל לשעבד. וכ"ה לקמן.

(55) זהר ח"א רא, א. ח"ב ריא, ב. ועוד (הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ הי"ש"ת שבהערה

1).

(56) ראה פרי עץ חיים שער התפילין פ"י. כנפי יונה ח"ד סי' ח (הערת כ"ק אדמו"ר

בסה"מ הי"ש"ת שם).

(57) ראה לקו"ת פינחס עה, ג. סהמ"צ להצ"צ קמב, א ואילך. ספר המאמרים תרל"ה

ח"ב ע' שעג.

(58) ראה גם המשך ראש השנה שנה זו פ"ד.

היא עומדת מלפרוח, כנפים הם אהוי"ר, דתחלה הם ברצוא בכליון להכלל, אבל אח"כ תרפינה כנפיהם מפני גילוי האור שע"י הרצוא ובאים לבחי' שוב, וכן הוא בעבודת הצדיקים בשמו"ע, וכמו עד"מ בגשמיות מי שיש לו דבר אל המלך או אל שר המנהיג את המדינה ה"ה הולך בבקשתו וענינו מדרגא לדרגא מהיכל להיכל ובכל היכל שבא ה"ה רואה יותר יקר תפארת עניני המלוכה, וע"י כל עלי' ועלי' מתחזק יותר ומרגיש עצמו למציאות, ואין זה ענין הישות והמציאות כ"א שחביב ויקר לו במאד שהגיע לזה, ומסדר דברי בקשתו וענינו עד בהגיעו בהיכל המלך פנימה אז ה"ה מתבטל בכיטול גמור עד שאין בכחו לדבר כלל, וככל המשל הזה הוא בעבודת הצדיקי' בתפלה שהיא העלי' מדרגא לדרגא בהשליכות דתפלה שהם פסוד"ז ברכת ק"ש וק"ש עד כי בהגיעם בשמו"ע הם בתכלי' הביטול²⁸, וזהו אד' שפתי תפתח כו'²⁹, וכן הוא עבודתן של המלאכי' למעלה ומכש"כ הנשמות כמו שהן למעלה שהם גבוה במעלה לגבי המלאכי', דהמלאכים הם מחיצוניות הכלי' והנשמות מפנימיות הכלי'³⁰. ומ"מ הנה כ"ו נקרא בשם עומדים ורק בירידת הנשמה למטה ומתלבשת בגוף אז נעשי' הנשמה בבחי' מהלך דוקא, אך הענין הוא דכל המדרי' שלמעלה הכל נמדד ע"פ מאמר קו המדה שהוא גילוי אור הקו שמודד מידת האורות ומדידת הכלים וכן יחוד האורות והכלים והתכללותן הן היחוד חיצוני שלצורך העולמות והן היחוד פנימי שלצורך הנשמות הכל כאשר לכל הוא ע"פ מאמר קו המדה, ולכן הנה כל המדרי' לא מיבעי ממכ"ע שהוא האור הנמדד בכל עולם ועולם לפ"ע אלא אפי' אור הסוכ"ע הכל הוא במדידה, דהנה סוכ"ע עם היות שהוא סובב ומקיף לעולמות ומ"מ הוא לפ"ע העולם³¹, וכמו בשמים וארץ דשמים לרום³², ומ"מ הרי יש מדידה באופן ריחוק הארץ מן השמים באופן כזה שההשפעה מן השמים יגיע לארץ וכמ"ש³³ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, ואשר ע"כ הנה כל הגילוי אורות שלמעלה הם נקראים בשם עמידה לפי שהם באים במדה וגבול, ובחי' מהלך הוא בחי' ההילוך בבחי' א"ס וזה דוקא נעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה ומתלבשת בגוף ועוסקת בתומ"צ וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף דהפה הגשמי שלומד תורה ומקיים המצות

(28) ראה שבת י, א.

(29) תהלים נא, יז. וראה ד"ה אד' שפתי תרכ"ז (ספר המאמרים תרכ"ז ע' תעז). תשי"ב.

(30) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות)

דרוש יוד. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. לקו"ת פ' ראה כו, סע"ג ואילך. יו"כ ע, ג. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פינחס קיד, ד ואילך. ספר המאמרים תרנ"ב ע' נג. תרנ"ג ע' רח. תרנ"ד ע' רנד.

(31) ראה תו"א מגילת אסתר צח, ב. תורת חיים ויחי רמ, ד. ספר המאמרים תרנ"ז ע' רא.

ובכ"מ.

(32) משלי כה, ג.

(33) הושע ב, כג (ושם: והי' ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את

הארץ).

אדם לחבירו דמאחר שהוא אינו מתנהג בהנהגה טובה הוא גורם רע לחבירו, וזהו הוכח תוכיח שההוכחה לחבירו הנה ההתחלה היא מהוכחת עצמו להיטיב דרכיו, ואחרי כן בהוכיחו לחבירו צריך להיות כמו שהוא עפ"י תורה⁴⁷ שלא לבייש את חבירו ובפרט ברבים⁴⁸, וזהו דכתיב⁴⁹ ובפרשכם כפיכם, בעבודה בתפלה בהתעוררות לעת מן העתים, בלא ההקדמה דתשובה וחרטה על הלא טוב, והרע דמדות רעות, הנה ח"ו אעלים עיני מכס⁴⁹, וגם כי תרכו תפלה⁴⁹, כי באמת אשר בעת התפלה הרי לעתים קרובים ההתעוררו' בעת התפלה היא אמיתית ומרבים להתפלל בהתפעלות, אבל כאשר הוא בלא הקדמ' דתשובה הנה ח"ו אינני שומע, וטעם הדבר הוא לפי שדיכם דמו מלאו⁴⁹, ודמים תרתי משמע הן במה שנוגע לפרנסתו של חבירו, והן בעניני קטנות ומריבות או גם אפילו חלוקי דעות בעניני הדרכה והנהגה שהוא כעין שפיכות דמים ח"ו.

וזהו מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב, דע"פ פשוט הנה נקי כפים הוא זה מי שביער את הרע כפשוטו כנ"ל ובר לבב הוא בוע"ט, דבהסרת והרחקת המדות רעות וגם אפילו במדות טובות לבד אינו עדיין עובד אלקים⁵⁰ כ"א צ"ל ועשה טוב בקיום המצות לימוד התורה ועבודה בתפלה דזהו בר לבב, שלבבו נאמן להביא לידי פועל טוב ככל אשר מבין בשכלו מה שלומד בתורת ה', כי אנו רואין במוחש בטבע בנ"א שלומדים תורה ויודעי' ומבינים מה שלומדים בטוב, הן בענינים הנוגעים להלכה וכמו בכרכות נט"י ודיני שבת, והן בענינים הנוגעים בתיקון מדות בנ"א, אבל כל ידיעתם הוא רק בשכלם ותבונתם והשכל וההבנה שבמוח אינו בא אל הלב להתפעל מזה בעבודה בפועל, ונק' טמטום הלב שלבו אטום מלקבל דבר החכמה⁵¹ שמבין במוחו להביאו בפו"מ, וכמו בגשמיות הרי חיות כל האברים הוא במוח ומן המוח נמשך אל הלב ולבא פליג לכל שייפין⁵² ע"י גידי רוח החיים וגידי הדם ואז הוא אדם בריא בכל אבריו, אבל כאשר ח"ו יש קלקול בהלב אז הנה הגם שישנו החיות במוח מ"מ הוא ח"ו חולה ר"ל, וכן הוא בעבודה דגם שמבין ומשיג בשכלו את דבר ה' ויודע את הענינים על בורים הנה מאחר שלבו אטום מלקבל דבר הידיעה הזאת להביאה בפו"מ בקיום המצות בלימוד התורה ובהתעסקות העבודה שבלב זו תפלה ה"ה חולה ר"ל שצריך רפואה, וזהו דנקי כפים בהסרת והרחקת הרע ובר לבב שהוא בוע"ט הם ראשית התנאים שיוכל

(47) ראה גם ספר המאמרים תרפ"ד ע' ריח ואילך. תרפ"ט ע' 28.

(48) ראה שו"ע אדה"ז חו"מ ה' אונאה וגניבת דעת ס"ל.

(49) ישע"א, טו.

(50) מלאכי ג, יח.

(51) ראה יומא לט, א ובפרש"י שם (ד"ה מטמטמת). וראה גם ספר המאמרים תרל"ב

ח"א ע' קיט. ע' רלג. ד"ה וידעת דש"פ ואתחנן שנה זו. ועוד.

(52) ראה זהר ח"ב קנג, א. ח"ג קסא, ב. רכא, ב (ברע"מ). רלב, א (ברע"מ). תניא

אגה"ק סל"א. תו"א בראשית ז, ד. לקו"ת שה"ש כט, ב ואילך. לא, א ואילך.

כהלכתן הוא טוב יותר מהאהורי שהי' לה להנשמה קודם ירידתה למטה להיות כי בירידה זו נעשית הנשמה בבחי' מהלך בעילוי אחר עליו.

ובזה יובן המאמר³⁴ יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי עוה"ב, והנה עוה"ב הוא מה שבא אחר עולם זה, דהעוה"ז נקרא פרוזדור, וכמו כל בית גם קטן יש לו פרוזדור מה שקדום אל הבית ומכש"כ בירה גדולה וטרקלין, וכן בעוה"ז ועוה"ב שהעוה"ז הוא פרוזדור להעוה"ב וכמאמר (אבות פ"ד י"א³⁵) התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנסו³⁶ לטרקלין, ובפירוש ענין עוה"ב יש מפרשים³⁷ על ג"ע שהוא תענוג הנשמות בלא גופים, ויש מפרשים³⁷ על עולם התחי' שהוא תענוג הנשמות מלובשים בגופים דוקא והוא תענוג נפלא עד אין שיעור וקץ כלל, דתענוג נפלא כזה אין בכל הגילויים והמדרי' דג"ע, ולכן הנה גם האבות ומרע"ה וכל הצדיקים שהם יותר על ג' אלפים שנה מתענגים בהגילויים דג"ע³⁸, הנה בכדי לקבל הענג הנפלא דעולם התחי' יתלבשו בגופים³⁹ ואמרו ז"ל⁴⁰ כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב דקאי על עולם התחי' וכמו שאומר שם ואלו שאין להם חלק האומר אין תחה"מ מן התורה⁴², כמו"כ הנה כאן שאומר יפה כו' מכל חיי עוה"ב קאי על עולם

(34) אבות פ"ד מ"ז.

(35) כ"ה בכי"ק. במשניות שלפנינו ובסידור אדמו"ר הזקן הוא משנה טז.

(36) כ"ה בכי"ק. ואוצ"ל שתכנס.

(37) ראה מדרש שמואל ונחלת אבות במקומו (הערת כ"ק אדמו"ר בסה"מ ה'ש"ת שבהערה 1).

(38) ראה גם המשך וככה תרל"ז פ"ה. המשך תער"ב ח"ב ע' תשפ. ספר המאמרים תרח"ץ ע' ריד.

(39) ראה ד"ה להבין ענין תחה"מ תשמ"ו ס"ו (ספר המאמרים מלוקט ח"ג ע' לו. בהוצאת תשס"ג — ח"ג ע' רכה): ויש לומר, דזהו ג"כ מה שמוכא בכמה דרושים שגם האבות ומשה רבינו שיושבין בג"ע העליון יותר מג' אלפים שנה יבואו להתלבש בגופים, כי הגילוי שיהי' בתחיית המתים הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי שמאיר בג"ע, אפילו בג"ע העליון. דזה שמדייקים "שיושבין בג"ע העליון יותר מג' אלפים שנה", יש לומר, דג' אלפים שנה הם דוגמת שלשת אלפים משל, שהם כנגד ג' עולמות ב"ע*, דבכל עולם יש אלף מדריגות. והוה שמדייקים "שיושבין בג"ע העליון יותר מג' אלפים שנה", דבמשך ג' אלפים שנה מפשיטים כל הלבושים (המשלים) דג' עולמות ב"ע, וכשיושבים בג"ע יותר מג' אלפים שנה מתעלים גם באצילות וכו', ואעפ"כ יבואו להתלבש בגופים, כי הגילוי דתחיית המתים הוא למעלה יותר מהגילוי דג"ע, גם כשהגילוי דג"ע הוא לאחרי שמפשיטים כל הלבושים.

(40) משנה סנהדרין ר"פ חלק (צ, א).

(41) רע"ב ועוד לסנהדרין שם. וראה מקומות שצויינו בהערה 37.

(42) שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא (סנהדרין שם) הוא כפר בתחיית המתים לפיכך

* ראה מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' קלא. אוה"ת וארא ע' קנג. המשך תרס"ו ע' רזז.

התחי', ולכאורה הלא ג"ע הוא שכר המצות ובפרט עולם התחי' שהוא תשלום השכר ואיך יפה עשיית המצוה מהשכר שעלי⁴³, וצ"ל תחלה ההפרש בין ג"ע לעוה"ב דהיינו עולם התחי'⁴⁴, דהנה בג"ע כתי'⁴⁵ מי יעלה בהר הוי' נקי כפים ובר לבב דבכדי לעלות לג"ע צריכים ע"ז כמה תנאים ויש בזה ב' ענינים הא' הוא הסרת והרחקת דברים המונעים ומעכבים את העלי' והב' הוא דברים המועילים ומסייעים את העלי', וכמו עד"מ בגשמיות דכשצריכי' לעלות בהר גבוה הרי תחלה צריכים להסיר ולהרחיק כל דבר המונע אל העלי' וכמו בענין הלבושי' והדומה ואח"כ צריך להתחזק בכחו שיהי' ביכולתו לעלות, וכן הוא בהעלי' דג"ע שתחלה צריך להיות הסרת והרחקת הדברים שהם מונעים ומעכבים אל העלי' וראשית כל הוא נקי כפים, דכפים הם מדות שצריך לברר ולזכך את מדותיו שיש בזה כמה וכמה מדריגות חלוקות, ובה גופא היינו בבירור וזיכוך המדות הנה ראשית העבודה צריך להיות בהנוגע בפנ"מ, והוא שיתבונן האדם במעשיו ובדיבוריו בהנוגע לזולתו אם הוא עפ"י תורה ובלי שום הצטדקות עצמו, וללמוד זכות על עצמו וכמו בעניני מו"מ כשהוא ח"ו נוגע בעסקי של חבירו ופרנסתו, ויש בזה מה שבנ"א מצדיקים א"ע בכמה מיני טענות, בהם שהם מטעים את עצמן וכל כך מהרהרים בצדקתם עד שמונח אצלם כי הצדק אתם, זיי טראכטין אלץ אראיין אין זייערע טענות עד שנדמה להם כי כל טענותיהם הם אמת וחושבים כי הצדק אתם גם על פי תורה, וישנם הרוצים להטות משפטי התורה ח"ו לצדם הבלתי אמת, שחוטאי' בזה חטא כפול, ויש כאלו שהם בעצמם יודעים אשר טענותיהם בלתי אמתים הם ורק שהם בעלי לשון ושפה והזדמנו איזה ענינים צדיים בהם ועל ידם יוכלו להסתייע והגם שבאמת אינו כן, ואינו אלא זאת מה שהצד השני אינו יכול לסלק ובמילא מסתייע בזה שהוא שקר גמור ונוגע בשל חבירו, וכן הוא בענין התוכחה וההדרכה, דחובת גברא הוא להוכיח לחבירו ולהדריכו בדרכי התורה והמצוה, אבל זה גופא צריך להיות עפ"י התורה וכמ"ש⁴⁶ הוכיח תוכיח כו' דהוכיח את עצמך לתקן כל עניניך העצמיים ואז תוכל להוכיח לזולתך, והיינו דיבקר מעשי עצמו ודיבוריו בכל עניניו דיכול להיות דבזה שהוא אינו מתנהג בהנהגה טובה בעניניו, הן באופן וסדר עבודתו בתפלה ולימוד התורה, דבזה שהוא אינו כדבעי למהוי לפי אופן ציורו והראוי לו, הנה לכד זאת שהוא בעצמו אינו כדבעי למהוי הוא גורם בזה שמתלמדים ממנו, והן בעניניו שבין

לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה (רד"ה להבין ענין תחה"מ הנ"ל (ספר המאמרים שם ע' לג. בהוצאת תשס"ג — שם ע' רכא)).

(43) ראה גם ד"ה באתי לגני שנה זו פ"ב.

(44) ראה תו"א יתרו עג, ב. המשך וככה תרל"ז פ"ה ואילך. המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשעט ואילך. ספר המאמרים תרע"ח ע' תטו ואילך. תרח"ץ ע' ריב ואילך. וש"נ.

(45) תהלים כג, ג-ד.

(46) קדושים יט, יז.